

Rozhovor časopisu Spuren s L. Hejdánkem

Ladislav Hejdánek

in: Spuren, 1978

in: Spuren, 1978

◆ rozhovor, česky, vznik: 2. 10. 1978 ◆ poznámka: SE Pořad Události a názory 2. 10. 1978; máme průklep strojopisu (přepis vysílání Svobodné Evropy?)

◆ interview, Czech, origin: 2. 10. 1978

Rozhovor časopisu Spuren s L. Hejdánkem [1978]

S[vobodná]E[vropa] Pořad Události a názory 2. 10. 1978

Rozhovor časopisu Spuren s L. Hejdánkem: Na první otázku, která hovořila o okupaci Československa jako o traumatu po němž nastala dlouhá fáze politické pasivity překonaná až hnutím Charty, Hejdánek dotázán na to, jak se Charta podílí na této aktivizaci, odpověděl:

„Trauma mezi lidmi nevzniklo jen vstupem vojsk v roce 1968, ale i jinými historickými událostmi, především mnichovskou dohodou z roku 1938, nacistickou okupací za války, padesátými lety atd. Nelze se proto divit, že mnoho lidí na podstatnou celospolečenskou reformu v roce 1968 nevěřilo a ani teď nevěří. Nepokládám to za politickou pasivitu, ale za výsledek historické zkušenosti. Tyto postoje je možno v budoucnosti odbourávat jen krok za krokem.“

Zástupce časopisu Spuren pak konstatoval, že se hovoří o jakési nepsané smlouvě mezi režimem a obyvatelstvem, založené na vládě strachu. Ministr vnitra zase označil prohlášení Charty 77 za nebezpečné. „Spočívá snad“, zněla otázka, „nebezpečnost Charty v tom, že se snaží tuto smlouvu obcházet?“

„Nemluvil bych byť o nepsané smlouvě, protože ani jedna z obou stran ji nebere vážně a nemůže a nechce ji plnit. K tomu by tu musela existovat vzájemná důvěra, která u nás nestává. To by se ukázalo, kdyby došlo k nějaké krizi. Charta tedy nemůže podkopávat žádnou větší konsolidaci nebo normalizaci, protože ty prostě neexistují. „Západoněmecký novinář se pak zeptal, zda jsou lidé o činnosti Charty informováni. Zda existují nějaké solidarizační akce přesahující kruh signatářů Charty a jak se režimu podařilo proti Chartě zmobilizovat obyvatelstvo“.

„Informací je zřejmě dost. V neposlední řadě ze zahraničních rozhlasových stanic. My však stojíme před jiným problémem. Dostáváme množství projevů všeobecné solidarity, z nichž většina nejde za velká slova, tedy k praktickým veřejným činům. Ovšem, každá solidární akce se jeví z reálně politického hlediska beze smyslu, protože pro politický boj nejsou žádná pravidla a těžko předpovědět jakýkoliv úspěch. Proto je mimořádně důležité, že Charta 77 nevystupuje a nemá také úspěch především jako politická opozice. A o mobilizaci obyvatelstva. Oficiální propagandou proti Chartě nemůže vůbec být řeč. Podpisy pod tzv. antichartou jsou prakticky bezcenné. To vědí úřední místa sama nejlépe!“

Další otázka se týkala dalšího postupu Charty proti režimní snaze kriminalizovat její činnost. „Naše síla je v legalitě. Všechno, co proti nám představitelé režimu podnikají je dále prokazuje protizákonnost takového jednání. Za stávajících okolností není důvodu ke změně našeho postupu. Ten by se mohl ukázat jako nedostatečný jen kdyby došlo k nějaké společenské změně, ale to není náš cíl. K tomu by mohly přispět pouze další občanské iniciativy, které by asi Charta mohla inspirovat, ale které by překročily její zásady. A tak daleko, zdá se, doba zatím nepostoupila.“

K otázce o budoucnosti země a tím i činnosti Charty L. Hejdánek řekl:

„Udělalí jsme špatné zkušenosti se všelijakým osvobozením zevnějšku. A já osobně nevěřím na nějaké rychlé a jednoduché zlepšení politických poměrů. Tak, jak to já vidím, dojde pouze k rozumné úpravě politických okolností a to je tvrdá, vytrvalá drobná práce, tj. práce z vnitřku společnosti. Všechno ostatní může být jen okrajová pomoc více nebo méně důležitá podpora. Musíme si pomoci sami. Jen pak můžeme počítat s příznivějšími podmínkami. Pomalejší vývoj bává také trvalejší.“

Konečně přišel i na přetřes dosavadní mezinárodní ohlas Charty na Východě i na Západě. K tomu řekl: „Tento ohlas nelze podceňovat.“ Podle jeho názoru došly však poměrně malého ohlasu ty nejhlubší motivy hnutí Charty. „V každé zemi jsou temná zákoutí, kde to mají vykořisťovaní a potlačovaní lidé těžké. V každé zemi jsou politicky křivě myslící nebo vůbec nemyslí lidé, kteří jsou, aniž o tom vědí, z

různých stran manipulování. Ačkoliv právě tady existují velké rozdíly. Budoucí skutečně lidský svět nemůže být bez morálních duchovních principů, bez svědomí nemá dnes lidstvo budoucnost. Protože jen technicko-politická opatření nemohou vést k žádnému novému řádu. Ani vnitropoliticky, ani zahraničně politicky. Otázku lidských práv nelze omezit na prostředek politického boje. Ta musí být uznána za rozhodující měřítko veškerého politického jednání.